

behandlingsform i forbindelse med enkelte sykdommer, men det regnes ikke som god helsefaglig praksis å bruke det mot psykiske lidelser. Ut over hensyn til kostnader og faglig forsvarlighet bør imidlertid helsepersonell handle i tråd med pasientens valg, også når de mener pasienten tar dårlige valg. Om en myndig person takker nei til anbefalt behandling, og personen dessuten har blitt informert om og kan antas å forstå følgene av å takke nei, må avgjørelsen respekteres. Det hjelper ikke at iverksettelse av behandling ut fra faglig skjønn ville vært det beste for personen selv.

Et annet område der vi finner igjen tankegangen bak skadeprinsippet, er i debatten om straffelovens § 185, ofte omtalt som «rasismeparagrafen». Paragrafen forbyr diskriminerende og hatefulle ytringer som rettes mot personer på grunn av deres tilhørighet til visse minoritetsgrupperinger (Straffeloven, 2005, § 185). Et av stridstemaene knyttet til forbudet handler om hvorvidt denne innskrenkningen av ytringsfriheten gir minoriteter mer beskyttelse mot skade enn det de har i kraft av andre lovparagrafer. Kritikere av forbudet vil typisk hevde at § 185 ikke gir mer vern mot skade enn det eksempelvis forbud mot trusler og ærekrenkelser gir. Etter deres syn er lovparagrafen derfor en urimelig frihetshindring. Standpunktet er kontroversielt, men det illustrerer hva skadeprinsippet kan bety i praksis.

Vil skadeprinsippet tillate at vi bruker tvang mot gravide for å hindre dem i å røyke eller drikke alkohol?

19.1 Hvorfor er frihet viktig?

Skadeprinsippet er som sagt et svært frihetsvennlig prinsipp. Det gir vide rammer for den enkeltes rett til selvbestemmelse. At Mill formulerer et prinsipp som krever utstrakt handlingsfrihet for den enkelte, betyr likevel ikke at han mener negativ frihet, forstått som ikke-innblanding, har egenverdi. Som nevnt i etikkdelen tilhører Mill den retningen innen moralfilosofien som kalles utilitarisme. Innenfor utilitarismen er nytte den mest grunnleggende målestokken for rett og